

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. Name three of Rav Avraham Bing's most distinguished students.
2. Name two of Rav Yaakov Ettlinger's most influential students.
3. Describe the influence of Rav Yaakov Ettlinger on German Jewry.
4. Describe Rav Yaakov Ettlinger's attitude towards the leaders of the Reform movement and to those laymen who were sympathetic to Reform.
5. Describe Rav Yaakov Ettlinger's duties as the Chief Rabbi of Altona.

This and much more will be addressed in the seventh lecture of this series:
"Rabbi Yaakov Ettlinger: The Gaon of Altona".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the lecture and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book were designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it, as well, as a handy reference guide and for quick review.

This lecture is dedicated to the memory and *Li-ilui Nishmas*

ר' זלמן בן ר' שרגא פייוועל הכהן ע"ה

Mr. Zelman Sosne of blessed memory.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE
Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series XIX Lecture #7

HAGAON RABBI YAAKOV ETTLINGER: THE GAON OF ALTONA

I. The Protected Nation

A.

במתניתא תנא: לא מאסתים – בימי כשדים שהעמדתי להם דניאל חנניה מישאל ועזריה, ולא געלתים – בימי יוונים, שהעמדתי להם שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו ומתתיה כהן גדול, לכלתם – בימי המן, שהעמדתי להם מרדכי ואסתר, להפר בריתי אתם – בימי רומיים (פרסיים), שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי דורות. מגילה יא.

In a Baraitha it was taught: “I have not rejected them” (Leviticus 26:44) - in the days of the Chaldeans, when I raised up for them Daniel, Hananiah, Mishael and Azariah; “neither did I abhor them” (ibid.) in the days of the Greeks, when I raised up for them Shimon the Righteous and Hasmonai and his sons, and Mattathias the High Priest; “to destroy them utterly” (ibid.) - in the days of Haman, when I raised up for them Mordecai and Esther; “to break My covenant with them” (ibid.) - in the days of the Romans (Persians), when I raised up for them the members of the house of Rabbi [Yehudah HaNasi] and the Sages of the various generations. **Megilah 11a**

B.

אמר ר"ל מאי דכתיב: (בראשית ה) זה ספר תולדות אדם וגו' וכי ספר היה לו לאדם הראשון מלמד שהראה לו הקב"ה לאדם הראשון דור דור ודורשיו דור דור וחכמיו דור דור ופרנסיו. ע"ז ה.

Resh Lakish said: What is the meaning of the verse (Genesis 5:1), “This is the book of the generations of Adam”? Did Adam have a book? What it implies is that the Holy One, blessed be He, showed to Adam every [coming] generation with its expositors, every generation with its sages, every generation with its leaders. **Avodah Zarah 5a**

II. HaRav HaGaon R. Asher Wallerstein

A.

הנה בימי חרפי, כאשר יצקתי מים על ידי אדמו"ר הגאון מוהר"ר אשר ז"ל לעת ישב על כסא הוראה בק"ק קארלסרוא יע"א עיר מולדתי, לשמוע אזני תמיד תבענה שפתיו תהילות חיבורי אביו. הסכמת ר"י עטלינגר לס' גבורת ארי

Behold, in my youth, when I poured water over the hands (i.e. when I was a close disciple) of our master, our teacher, Rav Asher, of blessed memory, when he was in the position of the halachic authority of the holy community of Karlsruhe, my birthplace, I constantly heard him speak the praises of his father's works (i.e. the Shaagas Aryeh, Turei Even, Gevuras Ari). **Approbation by Rav Yaakov Ettlinger on the publication of the Sefer Gevuras Ari**

B.

כל מאמציך יהיו לילך בדרך האמת להבין דברי חז"ל על דרך היקש המופתי האמיתי דבר דבור על אופניו ושלא לנטות מפשט הישר והאמת, וד' אלקים אמת הוא ינחנו בדרך אמת. צואה לחתנו הג"ד אלכסנדר אראן אב"ד פגורסהיים

You should utilize all of your strength to [discover and] walk in the path of truth, to understand the words of our Sages, verifying [your hypotheses] through the use of a thorough comparative analysis in order not to veer away from the straight and true [meaning of the text]. Hashem, the G-d of truth, shall guide you on the path of truth. **Ethical Will to R. Asher's son-in-law, HaGaon Rav Alexander Aron**

C.

. . . בקעה פרוצה מצאתי בעו"ה שרוב תושבי ארץ הלזו משכו בניהם מביהמ"ד וע"י כך ח"ו תשתכח לבסוף תורה מישראל, ולכן גדרתי בעדי ולא אצא, להחזיק בדקי דתינו הקדוש להיות למשמרת לנערי בני ישראל לכבוד ולתפארת, ללמוד יום ביומו גמרא, לפחות עד שיהיו בני י"ג שנה, ואראה בעת בחינתי סימן ברכה במשנתם העולה יפה, אחלק להם כבוד ברבים בלי פרס, לקרותם לתורה בשם החבר, למען יקחו מוסר ויחזיקו גם אז והלאה בהתמדתם. תעודה מהרב אשר לתלמידו הג"ר יעקב קופל לוונשטיין, י"א אב תקע"ב

. . . I found [in Karlsruhe] a breached (i.e. unprotected) valley, through our many sins, since most of those who lived in this area kept their children out of the *Bais Medrash* (study hall). As a result, the Torah was about to be forgotten from Israel, G-d forbid. Consequently, I firmly resolved to strengthen the breaches of our holy religion to protect the youth of the Jewish people for the sake of their honor and glory. [I made sure] that they study gemora on a daily basis, at least until the age of thirteen. [When] I tested them and saw that they had made considerable progress (lit. a sign of Divine blessing) I would honor them publicly, not by giving them a monetary prize, but by calling them up to the Torah with the title, "Chaver" (i.e. Colleague), so that they take the *mussar* (moral lesson) to heart and from then on continue to study with diligence. **Approbation of Rav Asher to his disciple, HaRav HaGaon R. Yaakov Kopel Levinstein, 11th of Av 5572 (1812)**

III. HaRav HaGaon R. Avraham Bing

A.

. . . לתור ולבקש את דבר ד' מפה קדוש אדמ"ו הגאון הגדול מופת הדור שמו נודע לשם ולתהלה אב"ד ווירצבורג והמדנה כבוד מו"ה אברהם סג"ל נר"ו. המלצה מרב יעקב עטלינגר לחבירו הגאון הרב יעקב קופל לוונשטיין מקרלסרוהע תקפ"ה

[We traveled to Wurtzburg] in order to seek out the word of G-d from the holy mouth of our master and teacher, the great Gaon, the wonder of the generation, our famous and revered master and teacher Rav Avraham Segal, may Hashem protect him, the Av Bais Din (Chief Rabbi) of Wurtzburg and the general surrounding area. **Approbation of HaRav HaGaon R. Yaakov Ettlinger to his colleague, HaRav HaGaon R. Yaakov Kopel Levinstein**

B.

קבלתי מאדמו"ר הגאון ר' אברהם בינג זצ"ל הגאב"ד דק"ק ווירצבורג בשם רבו החסיד שבכהונה הגאון מו"ה נתן אדלער זצ"ל שהנשים חייבות ושהקפיד שאפילו משרתת שלו הוצרכה לשמוע פרשת זכור וכן נהגתי אחריו. וטעמו נלע"ד מפני שאינה מצות עשה שהזמן גרמא שאין קפידא באיזו זמן שתקרא . . . שו"ת בנין ציון החדשות סימן ח

I heard from my master and teacher the Gaon R. Avraham Bing, of blessed memory, the Chief Rabbi of Wurtzburg, in the name of his master, the most pious of the Kehunah (priesthood), the Gaon R. Nasan Adler, of blessed memory, that women are required [to listen to Parshas Zachor]. He was concerned that even his maid servant should hear Parshas Zachor. I, myself, follow that

ruling. It seems to me that his reasoning is [that the mention of the eradication of Amalek] is not a time dependent *mitzvah* (commandment), as there is no demand that it be heard at a specific time. **Teshuvos Binyan Tzion II Chapter 8**

C.

בשו"ת זכר שמחה (סי' מב) בהגהה העתיק מ"ש מר זקנו הגאב"ד דוירצבורג בתשובה להגר"ש קלוגר להשיב על כל דבריו בזה. והעלה דבעינן מעת לעת. וכן כתב עוד בשו"ת יד הלוי (סי' סב) בשם הגאב"ד מהר"ר אברהם בינג בשם רבו הגאון החסיד מהר"ר נתן אדלר זצ"ל, שאין הלכה כהתה"ד בזה, אלא שלשת הימים והשבעה והשלשים כולם מעת לעת הם, ובין לענין חלול שבת ובין לענין צום יוהכ"פ יש להקל ביולדת בתוך שלשה ימים מעל"ע, וכן בתוך שבעה ימים מעל"ע כשאמרה צריכה אני. . . . שו"ת יביע אומר חלק ז - או"ח סימן נג

In *Teshuvos Zecher Simcha*, Chapter 42, in a gloss, the author quotes his grandfather, the Chief Rabbi of Wurtzburg (R. Yitzchak Dov Bamberger) in a *teshuva* to HaGaon R. Shlomo Kluger which responds to all the points that [R. Shlomo Kluger] made. He concluded that the day is defined as a complete 24 hour day. In addition, [his grandfather] wrote in the *Teshuvos Yad Levi* (Chapter 62) in the name of HaGaon, the Av Bais Din [of Wurtzburg] Rav Avraham Bing in the name of his master HaGaon, HaChasid, R. Nasan Adler, that the halacha is not in accordance with the *Terumas HaDeshen* in this instance, but rather the period of seven days and thirty days is defined as twenty four hour days. This also applies to [the status vis-a-vis] desecrating Shabbos or fasting on Yom Kippur, as one is allowed to be lenient in the case of a woman within three days of her having given birth. Similarly within 7 twenty four hour days when she states specifically that she needs [either to eat or that Shabbos be violated on her behalf]. . . . **Teshuvos Yabiah Omer, Volume 7, Orach Chaim Chapter 53**

D.

תשובה: ע"ד שאלתו אם יש לאסור לב' אחים שישאו ב' אחיות מחמת צוואת ר"י החסיד הנה כבר כ' הנוב"י מה"ת חאה"ע סי' ע"ט שאין כח לר"י החסיד לאסור מה שמפורש בתלמוד להיתר, וע"כ כ' שהחסיד רק לזרעו תקן עיי"ש. ובס' דברי חיים חאה"ע סי' ח' כ' שהדבר ספק אם רק לזרעו תקן או לא (ואין הס' הזה תחת ידי לעיין בו). וראיתי בס' זכרון אברהם סיפור: שני בניו של הגאון ר' אברהם בינג זצ"ל נשאו שתי אחיות וכשבא הגאון זצ"ל מהחתונה של הצעיר נפל מהעגלה ונמחצה ידו, ואז אמר תיכף: דאס איזט איין פאטש פאן ר' יהודה החסיד /זוהי סטירה מר' יהודא החסיד/. עכ"פ ראינו מזה שגם הגאון ר"א בינג זצ"ל לא דקדק לקיים צוואת ר"י החסיד, ואף שקיבל פאטש בעבור זה, עם צדיקים שכמותו דקדקו כחוט השערה, אך אין לנו כח לאסור דבר לרבים מה שהתיר התלמוד וכמ"ש הנוב"י הנ"ל. . . . שו"ת מלמד להועיל חלק ג (אה"ע וח"מ) סימן יט

Teshuva: This is in regards to the question whether it is forbidden for two brothers to marry two sisters, as this is in variance with the ethical will of Rabbi Yehudah HaChasid. Behold, the *Noda BiYhuda* (HaRav HaGaon R. Yechezkel Landau) Volume II *Even HaEzer* Chapter 79 wrote that R. Yehudah HaChasid had no power to forbid that which is expressly permitted in the Talmud. Consequently, he wrote that [R. Yehudah] HaChasid only instituted this for his progeny. In the *Sefer Divrei Chaim*, *Even HaEzer* Chapter 8, [by Rav Chaim Halberstam] it is written that it is a question whether [the ethical will] was solely meant for [R. Yehudah HaChasid's] progeny or not. [I don't presently have that *Sefer* in my possession to review his position]. I saw, however, in the *Sefer Zichron Avraham* the following story: The two sons of the Gaon HaRav Avraham Bing, of blessed memory, married two sisters. When the Gaon, of blessed memory, came back from the wedding of his younger son, he fell off the wagon and hurt his hand. He immediately exclaimed: *Dos iz ein pahth fon R. Yehudah HaChasid* (This is a slap from R. Yehudah

HaChasid). In any case we see that the Gaon R. Avraham Bing was not careful to fulfill the will of R. Yehudah HaChasid. Although he received a *pahtch*, this is because Hashem is scrupulous with *tzaddikim* of his level that they not veer even a hair's breadth. We, however, have no power to publicly proscribe that which the Talmud expressly permitted, as we quoted above from the Noda BiYhuda. . . . **HaRav HaGaon R. David Tzvi Hoffman, Teshuvos Melamed L'Ho'il, Volume III, Chapter 19**

E.

מרכיץ הישיבה גאון ומורה אלוף התורה מלחמתה לחם מר קשישא חסידא ופרישא, קדוש מרחם עלה לגבהים מלאך אלקים. מצבתו של הרה"ג ר' אברהם בינג ז"ל בהוכברג הסמוכה ולוירצבורג

He spread Torah through the yeshiva. [He was a] Gaon and [halachic] guide, a prince of the Torah [who] fought its battles [and] reached an old age. He was a chasid (pious) and an ascetic. He was sanctified from the womb. He arose to the heights [as an] angel of G-d. **Epitaph of HaRav HaGaon R. Avraham Bing**

IV. Rav Yaakov Ettlinger and the Yeshiva of Wurtzburg

אמרתי לצאת ידי חובתי בהשמיעי לרבים בימי זקנותי שחנני הי"ת בטובו ובחסדו זכרון ימי הנערות והבחרות שזכיתי להיות יחד ובחדר אחד ללימוד תורה"ק בישיבה בוירצבורג עם המנוח ז"ל ויבדלו החמה"מ, ואז היה המנוח בחור נחמד מאד ובחיר ד', ובא מבית אבותיו ז"ל במילוי כרסו מבשרו ויינו של תורה"ק, שלמד וסבר מרבותיו הגה"ג מו"ה אשר זצ"ל, ואביו מוהר"א זצ"ל וכבר היה גדול בתורה וחכמה ומדע ויראתו קודמת לתורתו המתקיימת, ולהוסיף דעת באמיתתה של תורה"ק הקריב אצמו לאדמו"ר הגה"ג המופלא שבמופלאים הרב אב"ד ומו"ה אברהם בינג הלוי זצ"ל, ולדיבוק חברים עם הצדיק המנוח והמפורסם לתהילה הגה"ג מו"ה אליעזר בערגמאן איש ירושלים תו"ת, והנהו תרי תלמידים התאחדו זה בזה בהלכה ברורה כברזל כברזל יחד. אז זכו אזני לשמוע הרבה תורה מאדמו"ר ומהם שפירשו לי דבריו העמוקים וראו עיני, בפרט כמה התמיד ושקד יעקב איש תם באהלו של תורה והלך מחיל לחיל ממקרא למשנה משנתו קב ונקי, לגמרא ומפרשים ראשונים ואחרונים, והעמיק בפוסקים בחקירה ודרישה היטב, והעלה בכתובים חילוקים והלכה ותוספות בשיטות וסוגיות הש"ס ודרשות נחמדים מפז בהלכה ואגדתא, והציע מה שחידש לפני רבינו אדמו"ר זצ"ל, לשקול עמו, והרבה חן מצא בעיניו, ועיטרו בעטרת תפראת סמיכות חכמים, והוכיח סופו בברכה שהניח אחריו בחיבוריו שיצאו מאוהל יעקב כנ"ל שהאיר באור תורה בילדותו ובבחרותו ובהליכת מעלה מעלה כמו בעת זקנתו, ועליו ושכיו"ב אמרו חז"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו. ורק איזה שעות באיזה ימים בשבוע הלך לשמוע חוכמות חיצוניות, מפני צורך הזמן וידיעת במילי דעלמא, וכדי סיפוק לאמר לחכמה אחותי את, ולידע השיב למשמאילים ואפיקורסים ומינים, וגם אז מהרהורי תורה"ק לא הוציא עצמו ולא פסק פומיה מהתעסקות בתורה ומצוות ובשקידה רבה, ורוב ימים לא נתן שינה לעיניו עד חצי הלילה, כי תורת ד' היה חפצו. ומה מאד אחז במידות ההסתפקות ללחום בלחם צר, שלא להשביע עצמו בשום מאכל, כמש"כ הראב"ד ז"ל בחי' בעל הנפש, הגם שהיה סיפוק הרבה מבית אבותיו, כדי להנות ביותר בדעת צלולה מתורת ד' המשיבת נפש, וגם עסק הרבה בתעניות נדבה, ובכל זאת לא היה מבטל עינו אפילו רגע מהעסקות בתורה"ק וברך ד' חילו. . . . דוד הקטן ב"ר זעליגמאן ז"ל ווייסקאפף רת"מ (רובץ תחת משאו) ק"ק וואללערשטיין ואגפיה ריש ירחא דטבת גד'לה' מ'ית'ת' צ'די'ק'ים לפ"ק.

I felt that I could fulfill my obligation [to honor the memory of R. Yaakov Ettlinger] by sharing with the public, in the advanced years that Hashem has graciously granted me, the memories of my youth during the time that I merited to be together with the deceased and was his roommate

during the time that we learned the holy Torah in the yeshiva in Wurtzburg. At that time, the deceased was a precious young man (*bachur*), a chosen of G-d. He came from his ancestral home, with his stomach filled with the [proverbial] meat and wine of Torah, as he had learned and was grounded in logical thinking by his teachers, HaRav HaGaon Rav Asher, of blessed memory, and his father, Rav Aharon, of blessed memory. When he came, he was quite accomplished in Torah, wisdom, and worldly knowledge, with his fear of G-d taking precedence over his enduring Torah. In order to further gain knowledge in the truth of our holy Torah, he brought himself to be near to our master and teacher, HaRav Gaon HaGaonim, the most wonderous of the wonderous, HaRav Av Bais Din Moreinu V'Rabbainu HaRav Avraham Bing HaLevi, of blessed memory. He also clung together with his fast friend, the deceased and famed *tzaddik* HaGaon HaGaonim HaRav Eliezer Bergman of Jerusalem, may it be [speedily] rebuilt and established. Those two students united as one to produce a clarity in halacha, just as two iron knives sharpen each other (See Taanis 7a). It was during that time that my ears merited hearing much Torah from my master and teacher, [Rav Bing,] for they explained his profound words to me and my eyes saw [the light]. This was especially due to the great extent that [R.] Yaakov [Ettlinger], that perfect person, constantly and diligently studied in the “tent” of Torah and went from strength to strength from Scripture to Mishnah, . . . to Gemora and to the early and later Commentators (*Rishonim & Acharonim*). He plumbed deeply into the Poskim (legal authorities) through careful analysis. He wrote down his many insights into all the areas of *halacha* and Talmud, and *derashos* more precious than fine gold in *halacha* and *agadata*. He presented his novel insights to his master, our teacher [Rav Bing] of blessed memory, to discuss it with him. Many of these insights found grace in his eyes and [Rav Bing] crowned him with the splendor of the crown of *semichas chachomim* (rabbinic ordination). The accomplishments of his later years, the works that he composed, gave evidence to the illuminated foundations that he had laid in his youth, upon which he built higher and higher. Regarding such a person did our Sages say, “Fortunate is he who comes here [the afterlife] with his learning in his hand.” (Pesachim 50a, Bava Basra 10b) He [left the yeshiva grounds] and attended lectures in the university for only a few days a week and then for only a few hours. This was due to the needs of the hour (to have attained a university education) and in order to acquire worldly knowledge. This was sufficient for him to become well versed in worldly knowledge and to gain the ability to defend Judaism from those of the left wing and the degraders of Torah and the heretics. But even during that period he did not cease thinking of Torah and he never ceased engaging in Torah and Mitzvos with great diligence. Most nights he didn't fall asleep before midnight, for the Torah of Hashem was his sole desire. He lived then an ascetic lifestyle, sufficing on little food, so as to avoid the pleasures of satiety, as is stated in the writings of Raavad, in Baal HaNefesh. This was done despite the fact that his parents would have willingly given him anything that he so desired in order that he would be able to learn Hashem's Torah with a clear mind. He also fasted many days voluntarily. Despite all of this, he learned Torah with unceasing diligence. Hashem blessed him with great strength. . . . **HaRav David Weisskoff, Rav of Wallerstein**

V. Karlsruhe

A.

מאז עמדתי על דעתי נאספו אלי עדרים רבים מהם יושבים כעת על כסאות הוראה. הרב יעקב עטלינגער, הקדמה לס' בכורי יעקב

From the time I reached maturity, many groups [of young men] flocked to me. Some of them are today in a position of authority [as rabbis of communities]. **R. Yaakov Ettlinger, Preface to Sefer Bikurei Yaakov**

B.

גם צדקת אדוני חמי הגביר פרנס ומנהיג כ"ה קופמן טורלאך [וורמסר] יצ"ו עמדה לי ללמוד מתוך הרוחה, ללון בעומקה של הלכה. הקדמה לערוך לנר, סנהדרין

Also the righteousness of my master, my father-in-law, the philanthropist and leader, the honored Kaufmann Turlach [Wormser], may Hashem protect him, stood by me that I could learn with peace of mind and plumb the depths of halacha. **R. Yaakov Ettlinger, Preface to Aruch L'Ner, Sanhedrin**

VI. Altona

A.

ואלה דברי הברית בדבר הרבנות

נקשרנו יחד על עסק שלוש שנים בעבודות האהבה שאינה בטילה לעולם, אהבה התלויה רק בדבר ד' להורות לנו הדרך אשר נלך בה והמעשה אשר נעשה, ועלינו לשמוע לו במצות אל השופט אשר יהי' בימם ההם, ובזה באנו לבאר באר היטב מה המשא ומה חלף עבודתו עבודת הקודש. שכר בטילה משכרו אתו ופעולת צדיק לחיים.

מה המשא

א. נשיא אלקים הוא בתוכינו להדריך את קהל עדתינו בדרך המלך מלכו של עולם, תורה ומצוות ודרכי ד', ונשמע קולו בואו אל הקדש מקדש מעט, קול קול יעקב בדברי כיבושים תוכחת מגולה באהבה מסותרת, מידי שבת בשבתו ופעם בכל רגל, הדרוש יהיה פעם בחודש לפחות, בשבת שמברכים החודש, בלשון העמים אשר אנחנו יושבים בתוכם, הנשמע ומתקבל על לב כל השומעים, זקנים עם בחורים, וגם אל הנכרי אשר יבוא אל הבית הזה ובשאר שבתות וימים טובים ידרוש אדמו"ר כפי השערות חכמתו, וכפי שיראה בעיני שכלו לעת שבתו בתוכינו, שהוא האופן היותר טוב להביא השומעים ע"י המדרש לידי מעשה. בלתי רשותו והסכמת פו"מ (פרנסים ומנהיגים) אין רשות לשום אדם פה ובמדינה לדרוש ברבים.

ב. אדמו"ר ראש לבתי כנסיות, בלעדו לא ירים איש את ידו, להוסיף או לגרוע ממנהג אבותינו, על פיו יבואו ועל פיו יצאו. אדמו"ר הוא ראש משגיח על הלימוד בני העניים אשר מהם תצא תורה וחנוכם הטוב בעיני אלקים ואנשים.

ג. כידוע מימים קדמונים, הטה ד' הלבבות ממלכי חסד, מלכי דענעמארק יר"ה, להיטיב עם היהודים היושבים תחת שבט מלכותם, ובפרט עם אחינו היושבים במדינת שלעסוויג והאללשטיין, מפה עד הנהר קליינע בעלטי, ולקהילתנו פה ק"ק אלטונא יצ"א ניתן זה כמעט מאתיים שנה כתבי חירות (פריוולגייען) אשר הם מקוימים ומאושרים מאת כל המלכים אשר ישבו מימים ההם על כסאות מלכות דענעמארק, וגם מאת אדונינו המלך החסיד פרעדריק הששי יר"ה, לדון בדיני ממונות בדיני נחלות ובקטטות ומריבות בין יהודי ליהודי, הן בין יחיד ליחיד הן בין יחיד לרבים על פי דין תורה הקדושה, ומלפנים עד שנת תקע"ב עם היהודים היושבים בעיר הסמוכה עיר האמבורג אשר שם היו יושבים תחת צל מלכי דענעמארק, היו מוכנסים תחת בד"ץ דפה, ועוד לע"ע יהודי מק"ק הנ"ל שיש לו דינה תביעה נגד יהודה פה או במדינה הנ"ל לא יוכל לתבוע אותו כי אם בפני בד"צ דפה, ואדמו"ר הגאון נר"ו הוא היושב על כסא המשפט בראש בד"צ, ועל ידו יהיה כל מעשה הב"ד. הוא יחתוך את הדין לאמתו כפי דת תורה"ק ועל פי תקנות הקהילה ומנהג קבוע בעיר, ופרטי הדברים בענין הדין והמשפט ומה מעשי הבד"צ שבו יתעסק אדמו"ר יבורר לו באר היטב בבואו אי"ה אלינו, וממילא נשתמע שאם יראה ד' את לב אדוננו המלך יר"ה לתת לנו משפט האזרחי

(בורגער רעכט), ואולי ע"י זה יתבטלו הפריביליגציעים בענין דין תורה, הן כולו או מקצתו, אז אדמו"ר חפשי מן המשא הזאת בלי ניכוי מחוק הקבוע לו (פיקסום), וגם אנחנו נקיים משאר התחיבותיהו בענין הנ"ל.

ד. על דברי קטטות ומריבות (אינשוריא) בין איש לרעהו, הדין נתון על פי צוואת המלך יר"ה לפו"מ בצירוף הרב, דהיינו על הרב לדון ולהכריז מי מבעלי הדינים ראוי לקנוס ואל הפו"מ לשפוט מה יהיה הקנס, וכי יגשו בעלי דינים בדברי מריבות וקטטות בפני ועד הקהל, על אדמו"ר כי יקרא לחדר הקהל לבוא ולישב על מקום כבודו בראש הוועד, וכמו כן בכל עסקי הצבור בענינים שאין לעשות כי אם בהסכמת חבר העיר, ובכל עת אשר יבקשו לשמוע עצתו ודעתו דעת תורה, ודעת נוטה בעצת הקהילה.

ה. אדם כי ילך בדרך כל הארץ, והניח אחריו בנים או יורשים קטנים או גדולים, והם אינם על פקודי הקהל, לחתום העזבון ע"י נאמני הקהילה, אם השבק חיים הניח אחריו צוואה על פה"ק, לפתוח ולקרא הצוואה ולשלוח אותה ע"י נאמן הקהל ליד אדמו"ר נר"ו, ועליו להכריע אם ע"פ הצוואה לחתום או שלא לחתום.

תחת ממשלתו לא יסדר איש קידושין בלי קבלת התרה ממנו, אם השואלים סידור קידושין הם ממדינה אחרת, אין לאדמו"ר לסדר קידושין או ליתן התרה לאיש אחר בלי הסכמת פו"מ.

ו. מנוי אפוטרופסין על יתומים ומשגיחים על עזבונות, הם על אדמו"ר בצירוף פו"מ. על אדמו"ר בצירוף שני מבוררין מועד הקהל, להשגיח על נכסי יתומים ולדקדק על החשבונות מן אפוטרופסים מידי שנה בשנה.

ז. מינוי הדיינים וסמיכת חכם ו"מורינו", אל אדמו"ר בצירוף פו"מ.

ח. אם משופטי העיר יצא שישראל יושבע נגד נכרי, על אדמו"ר לעמוד אצל השבועה ולאיים הנשבע לפי חוק המלך יר"ה.

ט. על אדמו"ר לבד לסדר קדושין בקהלתנו ובכל הקהילות והישובים בכל המדינה, אשר אם יתרמא פירוד ח"ו בין הדבקים בין איש לאשתו עליו לבדו הגט בצירוף הדיינים, ואם השואלים גט פטורין ממדינה אחרת, לא יסדר גט בלי רשיון פו"מ.

י. על אדמו"ר לבד להורות על איסור והיתר, בלי רשותו וסמיכתו לא יורה איש בכל המדינה אשר סרים למשמעתו, וכמו כן אל ישחטו זובחי זבח בלי הראות סכינם ובלי קבלת רשות ממנו. ועליו לבד להשגיח על היינות על הגבינות המובאים ממדינות אחרות, שלא ימכרו בלתי רשותו, הן הנמכרים פה והן הנשלחים מפה למדינות אחרות על אדמו"ר ליתן כתב הכשר. וכמו כן עליו לשום עינא פקיא על כל העוסקים במלאכת שמים, וכל דבר שיוכל ע"י זה לבא מכשול לרבים, שומרי התורה, למנוע מכשול מדרך עדתו.

. . . ויותר ממה שנכתב כאן עלינו לכבדהו ולגדלהו כמנהג אבותינו, ובטוחים אנו כרבנו, צדיקים עושים הרבה, ואל ימנע הטוב לפאר ולרומם קהילתנו כל מה שיש לאל ידו לעשות, דברי החותמים באהבת עולם, פו"ם העומדים על הפקודים בכח המסור להם, פה ק"ק אלטונא, יום א' ד' לחדש טבת, "הגידו זאת בבית יעקב" לפ"ק

הק' מאיר בפו"ם ר"ב הכהן ז"ל - הק' וואלף בלאאמו' כ"ה זלמן ווארבורג ז"ל - הק' יאקב בן הג"צ כ"ה איצק היילבוט - זנוויל בכ"ה מיכל ר"ב - הק' יאקב בפו"מ ר"א ריא ז"ל - הק' זלמן ב"כ ליב סגל רופא הק' שמעון ב"ר זוסמאן העקשר - שמואל ב"ר מאיר כהן ז"ל

The following are the terms of the contract (דברי הברית) for the rabbinate: We have bound ourselves for the next three years, through the bonds of eternal love, a love that is only dependent upon the word of Hashem to guide us on the path that we should take and the deeds that we should perform. It is incumbent upon us to listen to orders of the magistrate (Rav) who will be currently in office and we have therefore elucidated our mutual sacred responsibilities. . .

Responsibilities:

1) [The Rav] is a G-dly prince in our midst to guide our community to [travel on] the King's highway, the King of the world, [through] the Torah, the *mitzvos*, and ways of Hashem. His voice, the voice of Yaakov, shall be heard upon his entrance to the sanctuary [of the synagogue], the miniature Temple, forceful words of admonition uttered with love, every Shabbos and [at least] once every holiday. A sermon (*drush*) shall be given at least one time a month, on the Shabbos that we bless the new month (*Shabbos Mevorchim*), delivered in the language of the nation within whom we dwell (i.e. German), which will [be designed to] penetrate the hearts of all that listen, old and young, and even the non-Jew who would come [to visit] this house [of prayer]. On the other Shabbos days and holidays, our master, after gaining a thorough understanding of the needs of the community, shall preach in a most effective manner to motivate his listeners, in accordance with his judgement. No one in this community has permission to publicly deliver a *drasha* (speech or sermon) without his express permission and the express permission of the community's Board of Governors.

2) Our master is to be in charge of the synagogues of the community. No one, besides him, has any permission to make any changes, to add or subtract, from the customs of our forefathers. Everything shall be done according to his say so. Our master is [also] to be in charge of the supervision of the studies of the children of the poor [whose education is paid for by the community], those from whom [our Sages have said (Nedarim 81a)] that the Torah shall issue forth. Their education shall be one that is pleasing in the eyes of Hashem and of humanity.

3) As is common knowledge, many years have already passed since Hashem had inspired the hearts of the kind kings of Denmark, may they be exalted, to do good to the Jews who live under their authority, especially those who live in the counties of Schleswig and Holstein, from here (Altona) up until the river *Kleineh Belti*. Almost two hundred years ago, our community, the holy community of Altona, was given the special privilege, a privilege which is still in effect, having been reiterated by all of the successive kings who have sat on the royal throne of Denmark, including our master, the pious king, Frederick VI, may he be exalted, to adjudicate civil cases of [contested] inheritance and [other] conflicts, whether it be between single individuals or an individual against a group, in accordance with our holy Torah. Originally, until the year 1811 (5572), this privilege extended to the residents of the adjacent city of Hamburg, where they were under the protection of the kings of Denmark, and they brought their grievances to this Bais Din [of Altona]. Even today, if a Jew from that city has a dispute with a Jew from this city or this area, they can only bring that case in front of this Bais Din. Our master, the Gaon, may Hashem protect him, is to sit on the throne of justice as the Chief Judge (Av Bais Din) and will be in charge of all of the activities of the Bais Din. He shall issue his just rulings in accordance with the laws of our holy Torah and the community's ordinances and the set customs of our city. [Further] details regarding issuing legal decisions and the nature of the court over which our master will preside will be completely clarified to him when he will come, with G-d's help. It is also evident that if Hashem moves the heart of our master, the king, may his honor be exalted, to give us the rights of [Danish] citizenship, and, consequently, our unique privileges

regarding an independent Torah based judiciary, may partially or entirely be rescinded, then our master, our teacher, will be free from this burden. [In that event,] the Rav will not suffer any loss of his [regular] salary and we, the board, will be free from any responsibilities associated with the functioning of the court.

4) Regarding rulings associated with grievances and injuries between two parties, the king, may his honor be exalted, has given a [royal order] to the community's board in conjunction with the Rav, that the Rav should adjudicate the case and announce who is the guilty party and is subject to a fine or punishment. It is up to the community's board to decide the nature of the fine. In the situation where the litigants bring their complaints to the community's board, it is incumbent upon the Rav, if called, to enter the boardroom and sit in his place of honor, at the head of the board. Similarly, this applies to all community affairs where the decision must be ratified by the Torah authority of the city or any time when the board is desirous of hearing his advice and opinion, an opinion based upon his Torah knowledge and sound practical judgement.

5) If a person passes from this world, leaving over children or other heirs, either minors or adults, and didn't leave specific directives that the community's board should oversee [and appoint a committee] to finalize the distribution of assets, if the deceased left a will which empowered the appointees of the community to open and read his will it should be sent to our master, may Hashem protect him, and it is up to him to decide [regarding the validity of the will] whether the community's board [appointed committee] should finalize it or not.

During his administration no one is allowed to officiate at a wedding (*mesader kiddushin*) without receiving permission from him to do so. If the person requesting to be the officiating rabbi is from a different area, our master is not allowed to officiate or grant them permission to officiate without express permission from the community's board.

6) Regarding appointing a guardian over orphans and their estate, it is in the hands of our master, together with the communal board. It is incumbent upon our master, together with two appointees of the community to oversee the orphan's estate and to audit the accounts of the guardian every year.

7) The appointment of dayanim (rabbinical judges) and the bestowing of the title, *chacham* (scholar) or *moreinu* (our master) should be done by our master in conjunction with the communal board.

8) If the judges of the city decide that a Jew should swear, contradicting the claims of a non-Jew, it is incumbent upon our master to stand at the side of the person who is making the oath and to instill fear in his heart [regarding the terrible punishments that will befall one who swears falsely], in accordance with the statute of the king, may his honor be exalted.

9) It is the sole responsibility of our master to officiate at the weddings of our community as well as to officiate at all of the weddings of the various communities and settlements of the area [of Schleswig-Holstein]. If, G-d forbid, a couple sues for divorce, it is his responsibility to oversee the divorce (*get*) proceedings together with the other *dayanim* (rabbinic judges). If a *get* is requested from a different area, he should not oversee the proceedings without the express permission of the communal board.

10) It is the sole responsibility of our master to rule on questions whether something is either forbidden or permitted. Without his permission and appointment, no person may rule on such matters within the entire area [of Schleswig-Holstein]. Similarly, no one is allowed to ritually

slaughter without first showing their knives to him and without receiving permission (*kabbalah*) from him. It is his sole responsibility to supervise the wines and cheeses that are imported from other areas that they not be sold here without his permission. It is the responsibility of our master to issue a document verifying the kosher status of those products that are sold here or sent from here to another area. Similarly, it is his responsibility to oversee all of those that are involved in holy work (*mileches shomayim* i.e. tefillin, mezuzos etc.), [to prevent] any misshap (stumbling) from occurring that may compromise the integrity of the community of those who faithfully keep the Torah.

. . . Besides that which is written, it is incumbent upon us to honor and exalt him, as is the custom of our forfathers. We are sure that our master that he is counted amongst the tzaddikim of whom it is said, “[they speak little] but do much.” . . . Sunday, the fourth of Teves, “*Hagidu Zos b’Bais Yaakov*” (5596 - 1835/36). - **Contract for the Rabbinate in Altona**

B.

וגם פה בב"ד שלנו נפסק כן כמה פעמים ואחרי שגדולי אנשי השם ובעלי הוראה ישבו על כסא הוראה פה ומכללם הגאון כנסת יחזקאל ובעל התומים מסתמא ע"פ פסקם נהגו כן גם אמרו לי הדיינים דקהלתנו נ"י שטרם באתי לפה כתבו להגאון בעל חתם סופר זצ"ל על זה והסכים גם הוא לחייב הנתבע שבועה למיגדר מלתא. ועכ"ז הי' קשה בעיני לפסוק נגד הריב"ש עד שמצאתי מקור הפסק הזה בשו"ת תשב"ץ חלק ב' סי' י"ט שכתב שם נגד הריב"ש שאין לפטור הנתבע מן השבועה . . . שו"ת בנין ציון סימן קנח

Also here, in our Bais Din, we have ruled thus countless times, since the seat of the rabbinate [of Altona] was occupied by great recognized authorities such as the Gaon, author of the *Knesses Yechezkel* (Rav Yechezkel Katzenellenbogen) and the author of the *Tumim* (R. Yonoson Eybeschuetz) and, in all probability, the [Bais Din here] acted in this manner in accordance with their rulings. The Dayanim of our community told me that before I came to this community they wrote to the Gaon, the author of the *Chasam Sofer*, of blessed memory, regarding this and he too agreed with them that in order to insure the integrity of the case (*limigdar milsa*) the defendant should be required to swear. Still and all, it was difficult for me to issue a contradictory ruling against the ruling of the Rivash until I found that the author of the *Tashbatz*, Volume II Chapter 19 issued such a contradictory ruling against the Rivash, that the defendant cannot be exempted from taking an oath. . . . **Rav Yaakov Ettlinger, Teshuvos Binyan Tzion, Chapter 155**

C. The Choral Presentation at the 25th Anniversary Celebration

מנצח

עדת יעקב לכו! זמירות נריע ליום שמחות זה, הנה הגיע.

להקת משוררים

בקול המון חוגג, נבא ברננה להלל, לזמר, לצבי עירנו ביום מלאות חמש ועשרים שנה הקים כסאו, יעקב מורנו.

מנצח

נודה לשם גאון יעקב אבינו הלא באור חכמתו אור ראינו

להקת משוררים

אור ראינו באור חכמתך רועה נאמן, גלת כתר מיום חסינו בצל כנפיך נהלת אותנו בהוד ותפארת.

מנצח

אשרך אלטונא לא—ל הללו רנו ליעקב שמחה וצהלו.

להקת משוררים

עורי אלטונא, עיר מאשרה בכל לבבנו ובכל נפשנו נבקש פני א—ל בתפלה ישרה נשפוך שיח ביום

זה חגנו.

(ראש העדה פותח את הארון העדות)

מנצח

לפני ארון הקדש עד-בלי-די חלו פני א-ל אמרו "כה לחי"

להקת משוררים

כה לחי! אליך מקור חיים נעתיר בעד עטרת ראשנו כשמש תחל בגבהי שמים כן יחל גם יעקב לעינינו.

חזקהו נא א-ל בעז ותעצמות ינוב עוד בשיבה. בכח עלומים גמול לו כצדקתו, וישא אלמות ינהל עדת ישרון לארך ימים.

(בעוד יסגר ארון העדות יענו כלם בקול)

אמן! אמן! אמן! -

שירו של רבי יוחנן ויטקובר אשר נתחבר לכבוד חגיגת החמש ועשרים שנה לרבנות של הרה"ג ר' יעקב עטלינגר

D.

החותך חיים לכל חי, ברוך הוא וברוך שמו הגדול. כאשר יגזור עלי לאחר מאה שנים ונפשי אליו לאסוף אני מצו' בזה להתנהג כן:

- (1) תיכף אחר העדרי ילמדו שלשה לומדי תורה עד שעת קבורה, דהיינו כאשר ישבות האחד ילמדו השניים, ושכרם יוקצב מאשתי תי'
- (2) בין מיתה לקבורה יחולק לעניים מעזבוני כמספר שמי יעקב ארבע שילינג.
- (3) מצוה אני לקיים בגופי זכר ארבע מיתות ב"ד, דהיינו ביים אבהעבען זאלל גופי פאם בעטט הערונטער געווארפען ווערדען. בעפאר הקברנים דיא טהרה מאכן, זאלל על לב גופי ברעעדעס זיעגעללאך געטראפפט ווערדען, אלסדאן זאלל איין טוך אום דעם האלז געוויקעלט, זה מושך הילך וזה מושך הילך כמיתת חנק. דא איך ניכט זוכה געוועזן, וויא עס מייך זעהנטליכער וואונש געוועזן להקבר בארץ הקדושה, זא וויל איך וועניגסטענס גאנץ אין עפר א"י נקבר זיין, איך האבע מיר איינע קיסטע מיאט עפר א"י געקויפט, וועלכע אשתי תי' אין פערוואהרונג דעם באדען צילט, מיט דיעזער, זאלל כל גופי בעדעקט ווערדען, זא פיעל אלס מעגליך זאלל זיין עפר אויף אונד אונטער דעם בלאזען גוף געבראכט ווערדען, אונד ווא דיעזעס ניכט מעגליך איבער דען תכריכים יעדאף זא שיהי' כל הגוף נקבר בעפר ארץ הקדושה.
- (4) מיינע זעהנען בין מצו' ניכט דער לוי' נאכצופארען, זאנדערן פארהער צו פוס סאס בית עלמין צו געהן.
- (5) מצוה אני בכח צוואה גמורה, הן לבני משפחתי והן לאחרים. שח"ו לא יקרא על שם צדיק, אלא מי שיזכור שמי יאמר: ע"ה או ז"ל, אבל לא זצ"ל.
- (6) וכך מצוה אני שלא יספדוני בשום מקום ותחת זה אני שוחר פני מאהבי חברי ותלמידי ללמד כל השנה אחר העדרי בכל יום שיעור משניות לזכות נשמת, וכך בכל יום יאהרציט שלי, ובכחכם שחדו בעדי, וגומל חסדים טובים יגמול לכם הטוב אשר תגמלו עמדי.
- (7) על מצבה שלי לא יוחק שום דבר שבח ותהלה, כי אם שמי ושהייתי אב"ד פה מספר השנים שיהי, ושם הספרים אשר חברתי בעניי.
- (8) אקו' היקוים בי מצוה לקיים דברי המת ושלא יועדר דבר ולא ישונה מכל אשר ציויתי פה, ואולי אזכה להיות מליץ טוב למקיימי דברי צוואתי בעולם שכולו ארוך. נכתב ממני ביום ב' ו' אדר תרכ"ט לפ"ק הקטן יעקב יוקב בלאאמ"ו מ"ה אהרן עטלינגער ז"ל

He who determines life to all living creatures, blessed is He and blessed is His great name. When it will be decreed upon me, after a hundred years (sic), when my soul is gathered unto Him, I command that the following should be implemented:

- 1) Immediately after my demise, three Torah scholars shall study Torah [in my honor] up until the time of burial, i.e. after the first one is finished studying [one of] the other two shall begin. The payment of their services will be determined by my wife, may she live [and be well].
- 2) Between the period of time between the death and the burial, charity to the poor should be distributed; the amount equal to the product of the numerical equivalent of Yaakov (182) times four shillings (i.e. 728 shillings).
- 3) I request that a symbolic punishment of the four deaths meted out by Bais Din should be done to my body: When my body is removed from the bed, it should be thrown down onto the ground. Before they make the *taharah*, they should pour molten wax upon my heart. Afterwards a kerchief shall be wrapped around my throat, with one person pulling one end and the other person pulling the other end, similar to the [court imposed] death by choking. I didn't merit the fulfillment of my wish to be buried in the land of Israel. I wish, however, that my body be totally surrounded and buried in the dirt of Israel. I have purchased a box of dirt from the land of Israel. It is in the attic under my wife's supervision. With this you should directly cover my body, to the extent possible, above the body and below it. If this is impossible, then, at least, the dirt of the land of Israel should cover the entire shrouds.
- 4) I am requesting from my sons not to follow the casket to the cemetery but to arrive there beforehand on foot. (This was a long standing custom in the community of Altona)
- 5) I demand from my family and others, in no uncertain terms, that they should not refer to me with the appellation "tzaddik", but rather when they mention my name they should either say, "olov hashalom" or "zichrono livrochah" but not, "zecher tzaddik livrochah".
- 6) Similarly, I am demanding that nowhere should I be eulogized. Instead, I am beseeching my admirers, colleagues, and disciples to study *mishniyos* every day, for the merit of my soul, for the entire year after my demise, as well as on my Yahrzeit. Through your efforts my judgement will be more favorable. He who bestows kindness shall bestow upon you the kindness you are bestowing upon me.
- 7) On my tombstone, there shouldn't be any praises inscribed but rather [inscribe] only my name, that I was the Av Bais Din here for the years that will be, and the name of the *sefarim* that I composed in my [intellectual] impoverishment.
- 8) It is my sincere hope, since there is a *mitzvah* to fulfill the wishes of a deceased, that none of [my requests] will be left unfulfilled and that there shouldn't be any changes made from what I requested. [It is my wish that] perhaps I will merit being a *meilitz tov* (a good advocate) in the world that is perfectly good for [all] those who fulfill my requests. This was written by me, on Monday, the sixth of Adar, 5629 (1869). **HaRav Yaakov Ettlinger**

VII. Dealing with Germany's Challenges

A.

בעבירות הללו אנו מוצאים הליכת החוטאים ממדריגה למדריגה עד שאול תחתית בתחלה מבזים את התורה ומואסים בה ועי"ז ממיתים את נפשם שנעשים רשעים שבחייהן קרויין מתים וכדי שלא יעלה מורא בלבבם שיהיו עתידים ליתן דין וחשבון על מעשיהם ולא יזכו לתחיית המתים ולעוה"ב כופרים באמונת השארת הנפש אחר המות ולמען לא יעלה מורך בלבבם שהקב"ה משגיח על מעשיהם וידונם עליהם בעוה"ז כופרים בעיקר ואומרים לית דין ולית דיין ומשפרקו כל עול אמונת ישראל מחשיבים להם חרפה להקרא בשם יהודים. ס' מנחת עני להרה"ג ר' יעקב עטלינגער, פ' תולדות

In the above mentioned sins [listed in Bava Basra 16b which Esav transgressed when Avraham passed away] we find [the pattern of] the descent of sinners from stage to stage until the lowest depths of Gehinnom. First they denigrate the Torah and are disgusted with it. Consequently, they [figuratively] kill their spirit, as they become sinners who are considered to be [in a sense] dead. And in order not to be frightened over the fact that they will be forced to give a justification and an accounting for their actions and consequently will not merit to be resurrected and receive a portion in the next world, they deny the belief in an afterlife. And in order not to be frightened of the fact the Holy One, blessed be He, supervises their actions and judges them in this world, they deny the essential article of faith and say that there is no Divine justice and no Judge. When they reach the stage of having totally thrown off the entire yoke of the faith of Israel then they consider it a shame for themselves even to be addressed as Jews. **Minchas Oni, R. Yaakov Ettlinger, Parshas Toldos**

B.

. . . אם אתה רואה שיש בוגדים שרצונם להפר תורתך אז עת לעשות לד' ללחום מלחמת ד' נגדם . . . ואל ימנע הלוחם מלחמת ד' נגד המינים ע"י טענה הכוזבת שגדול השל' וטוב לחזוק בהתחברות כל אשר בשם ישראל יכונה מלעשות פירוד לבבות . . . והטעם בזה שאף שגדול השל' שבין אדם לחבירו עם כל זה יותר טוב השל' שבין ישראל לאביהם שבשמים ולכן מי שמקנא קנאת ד' להחזיק התורה הוא החפץ בשל' ושחרו וראיה לזה פנחס שבקנאו קנאת ד' להרוג המנאפים . . . ניתן לו הקב"ה שכרו בברית שלו' . . . ס' מנחת עני להרה"ג ר' יעקב עטלינגער, פ' פנחס

If you see that there are rebellious individuals who wish to destroy your Torah, then it is the time to act for Hashem, to wage the war of Hashem against them. . . And he who wages the war of the L-rd against the heretics should not restrain himself on account of the false argument that peace is great and it is better to grasp in friendship anyone who may be termed a Jew than to create a separation of hearts . . . and the reason for this is that although peace between man and man is great, nevertheless even better is peace between Israel and their Father in Heaven. Therefore, he who avenges the vengeance of Hashem to strengthen the Torah, he is the one who desires peace and seeks it diligently. The proof of this is Pinchas who avenged the vengeance of Hashem to kill the degenerates . . . and was given as his reward by the Holy One, blessed be He, a covenant of peace. **Minchas Oni, R. Yaakov Ettlinger, Parshas Pinchas**

C.

יש מנהלי העם שחושבין על בוגדים בעדתם ומתפרצים במצות ד' שטוב להניחם ולא ללחום בהם שלא להבעיר אש המחלוקת ועל שפתם אהבת השל' שאין טוב כ"א השל'. אכן זאת דעת נפסדת היא שכבר אמר הנביא אין של' אמר ד' לרשעים כי אדרבה כל שניתן ממשלה לבוגדים כאלה גורמים הפירוד לבבות בין הנאמנים לד' ובין הפושעים וסיעתם לכן חוב הוא למנהל את העם שלא לסוג אחור מללחום בעד תורת ד' ותקנות חכמיו מיראת המחלוקת אבל יהיו דבריו בנחת וחן על שפתיו למען יכירו וידעו גם מתנגדיו שלא לכבוד עצמו הוא דורש ולא מושל בו גאות הנצוח כ"א לכ דבריו וכל מעשיו הם לכבוד ד' לחזק תורתו ולאשר את עדתו. . . . ובזה מראה עצמו שלא בדברי גאווה מדבר למשול על הבוגדים בגאותו רק להחזירם אל התורה . . . ולכן לא נאמר אספה לי שבעים אנשים כ"א איש לומר שהמנהל יהיה איש שמיחד בעצמו שתי העניינים להיות דומה לד' שנאמר עליו ד' איש מלחמה ללחום עם אויבי ישראל ולדמות גם למשה שנאמר בו והאיש משה עניו מאוד שיהיו דבריו בנחת ובענוות ולא בגאווה ואז הם דברים היוצאים מן הלב ונכנסים אל הלב ויושג תכלית מלחמתו. ס' מנחת עני להרה"ג ר' יעקב עטלינגער, פ' בהעלותך

There are some leaders of the people who think concerning the rebellious in their congregation and those who transgress the commandments of the L-rd, that it is better to leave them alone and not to fight against them in order not to ignite the flame of quarrel and on their lips is the love of peace, for [in their view] there is nothing better than peace. However, this is a faulty view for the prophet says (Isaiah 48:22), “There is no peace, says Hashem, for the wicked.” On the contrary, as long as these rebels have power, they cause a break between those who are faithful to Hashem and the rebels and their followers. It is therefore incumbent upon one who leads the people not to draw back from fighting for the Torah of the L-rd and the enactments of His Sages on account of fear of dissension. But his words must be gentle and graciousness must be upon his lips in order that even his antagonists may recognize and know that he seeks not his own glory nor does the pride of victory rule over him but rather that all his words and all his deeds are but for the glory of G-d, to strengthen his Torah and to bring happiness to his congregation. . . . In this manner does he reveal his nature in that he does not speak in conceited language to dominate the rebellious but only to lead them back to the Torah. . . . Therefore Scripture does not state, “gather unto me seventy *anashim*” (men), [the plural form] but rather it employs the word *ish* (man) [in the singular form] in order to indicate that a leader must be a man who combines these two qualities, emulating Hashem of whom it is said, “Hashem is a man (*ish*) of war” to fight against the adversaries of Israel, and also emulating Moses of whom it is said, “And the man (*ish*) Moses was very humble.” When the leader’s words are uttered in calmness and humility and not in pride then they are words which come from the heart and will enter the heart and through them will he accomplish the goal of his battle. **Minchas Oni, R. Yaakov Ettliger, Parshas Bahaloscha - Numbers 11:16**

D.

פי' הכפל הוכיח תוכיח שמתועלת התוכחה הוא כשאומר לחבירו לא תעשה כן אם עובר עבירה או תעשה כך וכך אם חדל לעשות מצוה שלא יאמר לו כן מבלי הסבר לו הטעם למה יחדול או יעשה כן כ"א יסביר לו הדבר שיבין מעצמו תועלת מה שמוכיחו לעשות או לחדול וזה לשון הוכח . . . שהביא . . . ראיות. . . יוכיח אותם באופן שהם בעצמם יודו שחטאו ואין להם פתחון פה להתנצל. ס' מנחת עני להרה"ג ר' יעקב עטלינגער, פ' קדושים

The reason that the Torah repeats the word “*hochaiach [tochiach]*” is teach us that when one reproves his friend he should not merely say, “Do not do so” when he has committed a transgression or “Do so and so,” when he has ceased to perform a commandment, without explaining to him the reason. Rather, one should explain to him the matter so that he will himself understand the benefit of his being admonished to do so or to cease doing so. This is meaning of the word “*hochaiach*” which means . . . to bring . . . proof (reprove). . . . He should reprove them (*hochaiach tochiach*) [with evidence and logic] in a manner that they themselves will admit that they have sinned and will not attempt to justify their actions. **Minchas Oni, R. Yaakov Ettliger, Parshas Kodoshim**

E.

ידעתי גם ידעתי דבת רבים מלתם על לשונם ושפתותיהם דובכים, עת אשר שמים לבשו קדרות וצבאם עטפו שחרות, עת אשר חושך יכסה פני תבל ויושביה יהבילו אחרי ההבל, מאסו התעודה והפרו חוק ותורת ד' השליכו למרחוק הרחק כמטחוי קשת לבל תהי' מתבקשת, בעת כזאת חובר חבר הכזה משפט גבר, נפרץ בבית ד' פרצה אחר פרצה, נהי' דבר ד' בקמיו לשמצה, ואתה תקרב אל המזבח להקריב מנחתך, תחשוב תהי' לריח ניחח לפני יוצרך, הלא יכירו כל העם מקצה כי קרבנך פגול היא לא ירצה השכחת תורת חכמי לאומיך אם חביבה התורה לדור פזר דבריך ואם לא כנס אמריך? אכן שמעוני נא אחי טרם תשפטו . . . ותודה לד' עוד לא אלמן ישראל עוד רב ההמון אשר

בו אמוץ בקרבו תתלעב אהבת תורה תמימה מחזיק דגלה ביד רמה, ורק להקהל הזה דברי הבאתי ועל מזבח הדפוס הנחתי. הרה"ג ר' יעקב עטלינגר הקדמה לס' ערוך לנר מסכת יבמות, תר"י

I am completely aware of the complaints that are voiced in public [regarding the publication of this work, Aruch LaNer] during a time when the heavens and their hosts are clothed in black, when darkness covers the face of the earth and its inhabitants, and people chase vanities, despise Torah knowledge, violate its statutes and hurl Hashem's Torah so far that it is [barely] retrievable: "How could one compose such a work at this time? Is this what a person should rightfully do? Breach after breach has been made in Hashem's Temple and the word of Hashem has been made disgraced by its opponents, and you are drawing near to the altar and bringing your offering? Do you think that this is pleasing to your Creator? Behold all of the masses perceive this to be an abhorrent offering that will not be accepted [by G-d]! Have you forgotten the teachings of your Sages that one should only spread Torah if it will be endeared to its listeners, otherwise keep your teachings to yourself!" . . . [My answer to them is:] "Thank G-d, the Jewish people are not widowed and there still exists a large group of the faithful whose hearts burn with a love of the pure Torah and hold high its banner. It is only to that community that I have brought my words and have placed it on the altar of the printing press." **Rav Yaakov Ettlinger, Preface to the Aruch LaNer, Mesichta Yevamos, 1850**

F.

ופה בקהלתינו יש י"ד טבחי ישראל ועיקר פרנסתם מן הנכרים ואין אחד עולה על לבו לבקש ממני היתר למכור ע"י נכרי בשבת חוץ לביתו. תשובה מר' יעקב עטלינגער לרב יצחק דוב באמבערגר, ספר יד לוי א"ח מ"ב

Here, in our community, there are fourteen Jewish butchers. The majority of their income derives from selling to non-Jews. It does not enter the minds of even one of them, however, to ask me for a dispensation to allow them to sell [their meat] through a non-Jew on Shabbos outside of their business establishment. **Teshuva from Rav Yaakov Ettlinger to Rav Yitzchak Dov Bamberger, [the Rav of Wurtzburg], Sefer Yad Levi, Orach Chaim Chapter 42**

G.

אף כי הוכרחו להודות לדבר זה להלכה, לא נרצו לזה לעשות מעשה כי הגאבדק"ק אלטונא עם כל חסידותו ועם כל המעשה שנעשה על ידו לגנות מעשי הסוררים האלה בכתבי שומר ציון ע"י דאקטאר ענאך, ירא הוא לעשות מעשה כזאת בפועל ממש ברשעים המושלים עליו, כי עד כה יכבדוהו וינשאוהו כדרך מנהג אנשי אשכנז, אף כי רוב הגבירים אנשי מדהבה רוח מינות נוססה במ, לא ירהבו נער בזקן שקנה חכמת התורה ונוהג רבנותו כמלפנים, על כן לא ישנו דבר קטן או גדול בבתי כנסיות באלטונא והמבורג שלא ברשות הרבנים, ונוראות נפלאתי ממנהגים ישנים בהם, ואריכות התפילה מלה במלה, יתר מאד מכל בתי כנסיות שבפולין, שעל כן רבני אשכנז יראים להתגרות בפומבי עם הגבירים, לפרסם פסק דין כזה על המינים לבל יצאו לתרבות רעה בפרהסיא, וישביתו כל חלקה טובה הנשארה במ. מכתב מהגאון רבי שלמה איגר לאחיו, אגרות סופרים סי' ס'

Even though they are forced to admit to the halachic validity of this [to excommunicate the followers of Reform from the community], they don't wish to act upon this, because the Gaon, the Av Bais Din of Altona, despite his tremendous piety (*chasidus*) and all of his efforts to denounce the actions of these rebels through [the periodical] Shomer Tzion, through [the editorship of] Dr. Enoch, is afraid to actually carry this out against the evil ones who dominate over him. This is due to the fact that up until now they honor and exalt him as is the common custom of German Jewry. Now even though most of the men of wealth are corrupt, consumed by

the spirit of heresy, they don't act impudently and submit themselves to one who has acquired the wisdom of the Torah, as in the previous generations. Consequently, they don't initiate any changes, small or large, in the synagogues of Altona and Hamburg without the permission of their Rabbanim. I was utterly amazed with their ancient customs, the length of their prayers which they say word by word, much more than any of the synagogues of Poland. For that reason the Rabbanim of Germany are afraid to openly provoke the wealthy members of the community and publicize a ruling like this regarding the heretics so that they (the wealthy) don't openly forsake Judaism and destroy any vestige of good that remains with them. **Letter of HaRav HaGaon R. Shlomo Eiger to his brother. Igros Sofrim Chapter 60**